

Domoljub

Ljubljani, 26. januarja 1938

Leto 51 · Štev. 4

Naše največje bogastvo

Gozd je največje bogastvo slovenskega kmeta in tista »železna rezervna«, iz katere črpa v najtežjih časih. Žal so bila zadnja leta tako težka, da je moral v te rezerve prav globoko poseči in da so se marsikje že prav močno zamajale, kajti izsekavanje je šlo marsikje že v preveliko škodo in bo trajalo sedaj nekaj let, preden se v tem pogledu zopet opomoremo. Kakor izgleda na prvi pogled zoprno, je pa le res, da bo morala tu oblast nastopati precej strogo, da ne bomo sami uničili edinih trdnih temeljev, na katerih prav za prav stojimo.

Glede na povedano je tudi razumljivo, da se tudi naša mlada KZ (Kmečka zbornica) dobro zaveda važnosti gozdarstva in je ustanovila poseben odsek, ki se havi samo s temi vprašanji. Ta je imel doslej že dve seji, pri katerih se je konstituiral, obenem pa že tudi razpravljal o nekaterih prav važnih zadevah.

Tako je n. pr. obravnaval mere in sklenil priporočiti, naj se odpravijo stare mere v klastral, colah itd., ki se jih pri lesu marsikje še vedno drže in kar je navadno le kmetu v škodo, kajti kupci se jim povsod upirajo. Splošno in obvezno naj se uvedejo meterske mere, in sicer za drva, kakor tudi za ostali les.

Najvažnejše vprašanje, s katerim se je odsek bavil, je bila pa naša gozdarska šola. L. 1930 sta bili ustanovljeni pri nas prav za prav dve gozdarski šoli ali vsaj dva oddelka: enoletna in dvoletna. Njiju namen je bil, dati gospodarjem večjih gozdnih posestev primerno strokovno izobrazbo, obenem bi pa tam dobivalo potrebno strokovno izobrazbo lahko tudi drugo gozdarsko osebje, ki ga je pri nas precej in stalno potrebujemo nov naraščaj. Toda dvorazredna šola, ki je delovala v Mariboru in sta jo vzdrževali država in banovina, je bila že l. 1932 ukinjena, češ da ni potrebna. Banovina jo je skušala

potem vzdrževati na svoje stroške naprej, a lani jo je morala na zahtevo gozdarskega ministrstva končno le zapreti, češ da nima prave zakonite podlage, ker je stopila med tem v veljavo uredba o organizaciji državne gozdarske službe. Ta uredba pa predvideva samo enoletne gozdarske šole, čeprav so se vse banovine v državi izrekle za potrebo tudi dvoletne šole. Odsek je temeljito pretresal to vprašanje in sklenil zavzeti se še za nadaljnji obstoj tudi dvoletne gozdarske šole v Mariboru, ker je njena potreba očitna, saj je gozdarstvo vendar glavna panoga našega kmetijstva.

Zelo važno je tudi vprašanje gozdnih kazni. Naš centralizem je vprav neverjetno iznajdljiv in leto za letom dobivamo bolj ali manj po tistem v Belgradu nove »fondce«, v katere se stekajo težke vsote iz vseh banovin, iz njih pa vsaj mi ne dobivamo skoro ničesar ali pa kake ponižujoče miloščine. Trško smo n. pr. plačali Slovenci l. 1936 v ta belgrajski gozdarski fond, ki je namenjen predvsem za pogozdovanje celih 238.906 dinarjev, dobili smo pa iz njega za pogozdovanje okoli 50.000 din, vse drugo so pa lepo »ujedinili« v Belgradu. Nad vse umestno je zato stališče gozdarskega odseka KZ, ki zahteva, da se razdeli ta fond po banovinah in da vsaka banovina sama porabi, kar vanj prispeva.

Končno je obravnaval odsek še prepotrebno revizijo lovskega zakona, ki je v škodo našega kmeta in naših kmečkih občin.

Zadnjič smo obravnavali delo predsedstva KZ, danes smo objavili par podatkov iz dela gozdarskega odseka. Tudi iz tega se naše kmečko ljudstvo lahko vnovič prepriča, da borba za kmečko zbornico ni bila zaman, da se ona dobro zaveda svojih nalog in da jih skuša že takoj v svojem početku tudi vestno vršiti.

Za pravice našega delavstva

Na zborovanju katoliškega delavstva, ki je bilo pred kratkim v ljubljanski Delavski zbornici, je povedal minister dr. Krek, tudi sledeče:

Dolgoletne zahteve delavstva po socialnih preureditvah so se pričele uveljavljati šele v zadnjih dveh letih, odkar je na odgovornem mestu sedanja vlada. Prijatelji in nasprotniki priznavajo, da je socialna zakonodaja v zadnjih dveh letih v Jugoslaviji bila najbolj plodovita in da je storila več, kakor pa v vseh drugih letih, odkar obstoja naša

kraljevina. Vlada je v zadnjih dveh letih napravila to, kar so hotele neštete zahteve delavskih organizacij in delavskih zborovanj. Socialna zakonodaja v zadnjih dveh letih je izraz vladne in delavske volje. Cesar niso mogle opraviti vlade, v kateri so bili tudi zastopniki socialne demokracije in zastopniki drugih socialnopolitičnih stremljenj, je naredila sedanja vlada. Tukaj so zakoni in uredbe o minimalnih mezdah, o pomirjevalnem prestopku, o arbitraži, o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev, o starost-

nem zavarovanju delavstva, sanaciji rudarskega zavarovanja, zavarovanje proti brezposelnosti. To so postavke, ki jih je izvedla sedanja vlada, da se je naša država uvrstila med države z najbolj socialnimi sodobnimi zakonodajami. Slovenski zastopniki pa so pri uvedbi te socialne zakonodaje uvedli še posebne slovenske zahteve in želje. O vsaki uredbi in želji se da govoriti in kritizirati, o vsaki se da izreči sodba. Toda tisti iz delavskih vrst, ki napadajo ta socialni napredek v naše državi, naj pomislijo, da pljujejo sebi v obraz. Socialna zakonodaja ni od včeraj, temveč je stara desetletja in vse te zadnje uredbe so bile stalne zahteve vseh delavskih organizacij. Razmere so še vedno hude in kapital ima še vedno težko roko. Nihče ne more trditi, da je odpor proti socialni zakonodaji manjši kakor je bil prej, toda vlada se tudi tega odpora ni zbala.

Ko smo prišli na vlado, smo našli gospodarske razmere stolčene do tal. Delavec so odpuščali na debelo, padala je proizvodnja, trgovina je nazadovala. Mi smo vse to nazadovanje ustavili in pričeli zboljševati denarne in gospodarske zahteve v državi. Oživili smo obtok in delo v državi. Državi smo obnovili kredit, ki je bil prej zapravljen. Kljub temu, da so gospodarstveniki bili pri obnovi našega gospodarstva prisiljeni prevzeti večja bremena, smo vendar znali uvesti socialno politične zakone. V vladi so zastopniki vseh ustanov in vseh socialnih struj in naša vlada je predstavnicca vsega naroda. V tako pestrem zastopstvu, kakor ga predstavljata naša vlada in naša stranka, je potrebno precej uvidevnosti na vse strani, da se uveljavljata socialna politična zakonodaja. Pri vseh zakonih in uredbah smo strogo pazili na to, da nam noben nasprotnik ne bo mogel zločiniti naših socialnih ustanov. Naša socialna zakonodaja se da še izboljšati, kar dokazujejo življenje samo in pa račun.

G. minister se je mudil nato pri raznih novih socialnih zakonih in uredbah ter je naglašal, da je viselo rudarsko zavarovanje med nebom in zemljo, doler ga ni sedanja vlada končno in trajno veljavno rešila. Obratunal je tudi s kritiko starostnega zavarovanja za delavstvo. To zavarovanje se bo dalo še izboljšati. Dalje smo imeli Slovenci večkrat v rokah socialno ministrstvo, toda nihče si ni upal razširiti pokojninskega zavarovanja za nameščence na vso državo. Sedanja vlada je to vprašanje rešila, obenem pa se je slovenskim zastopnikom posrečilo obvarovati samostojnost ljubljanskega pokojninskega zavoda. Pravniki o monopolskem delavstvu in o pokojninah je zboljšal položaj delavstva za 30 do 50%. Novi upokojeni bodo dobili tudi po 500 din pokojnine (viharno odobranje). Slovenskim zastopnikom se je posrečilo pre-

Po obisku v Nemčiji

V nedeljo, 23. t. m., ob 9 dopoldne se je vrnil naš ministrski predsednik iz Nemčije. V Ljubljani sta ga pozdravila ban dr. Natlačen in ljubljanski župan dr. Adlešič. Čez 20 minut se je odpeljal dr. Stojadinovič proti Belgradu, kamor je prispel okrog 9 zvečer. Na železniški postaji je narod našega zunanjega ministra navdušeno sprejel. Navzoči so bili tudi predstavniki drugih držav. S prisrčno dobrodošlico je dr. Stojadinovič v imenu celokupne vlade pozdravil notranji minister dr. Korošec.

Dr. Stojadinovičev pot v Nemčijo lahko razdelimo v tri dele: prva pot je bila uradna v Berlinu, sledil je obisk velikega središča nemške industrije Essena in končno obisk Monakovega, ki ga Nemci s ponosom imenujejo »glavno mesto gibanja«.

Sprejem dr. Stojadinoviča ni bil samo odraz drugačnega stališča Nemčije do naše države kot nekdanj, ampak tudi odraz izpremenjene vrednosti naše države v evropskem svetu: Jugoslavija pod sedanjo vlado je postala velika, ker je krenila v zunanji politiki na lastno pot. S tem je naša država dokazala, da hoče biti enakopraven pogodbenik. Lahko rečemo, da

je Nemčija sprejela dr. Stojadinoviča kot predstavnika sebi enake države. Vodja nemškega naroda g. Hitler je častnikarjem glasno izjavil: »Jugoslavija mora biti velika, močna in svobodna.« Torej je pritril jugoslovanskemu načelu v mednarodnih zadevah, ki se glasi: »Nikomur hlapi«. Ker naš predsednik vlade privodstva zunanje politike ne pozablja tudi življenjskih gospodarskih vprašanj našega narodnega življenja, je gotovo, da bo uradni obisk dr. Stojadinoviča Nemčiji imel tudi v označenem pogledu za našo državo ugodne posledice.

Predalec bi prišli, ako bi »Domoljubovim« čitateljem v vseh podrobnostih opisovali veličastne sprejeme in navdušene svečanosti v proslavo dr. Stojadinovičevega obiska v Nemčiji. Dobri poznavalci trdijo, da se da le še Mussohnijev prihod v »tretji raj« primerjati z zunanjo sliko obiska ministrskega predsednika dr. Stojadinoviča.

Želimo, da bi zmagovalnemu pohodu našega zunanjega ministra v Nemčijo sledila dolga, mirna doba vsestransko najboljših odnošajev med prijateljskima državama.

Zahtevamo enake pravice

Sodni postopek v civilnih pravnih zahtevah za Srbijo ima v čl. 471 t. 4 a določbo, da se kmetu ne more prodati pet oralov zemlje, hiša z gospodarskimi poslopi in dvoriščem do izmere enega orala, plug dva vola, dva konja, krava, 10 ovc, 5 svinj, 5 koz, motuka, sakira, kramp, kosa in toliko hrane, kolikor je potrebno za kmeta in njegovo živino do nove letine. Ta določba je v smislu uredba, s katero je bil uveden Zakon o izvršbi in zavarovanju z dne 9. julija 1930, ostala še vedno v veljavi. Njen pomen je v tem, da se zadolženemu kmetu zamajči nekaj zemlje, tako da ni uničen njegov gospodarski obstoj.

Ta določba pa ne velja za Državno hipotekarno banko in tudi ne za Privilegirano agrarno banko, ki imata pravico, da svojim dolžnikom, ki dolga ne plačajo, prodajo celotno posestvo brez ozira na omejenost zakonsko določbo. Vendar pa je običaj, da tudi ti dve državni banki nista uporabljali predpravice, ki jima jo je zakon dal.

Po novi uredbi o ureditvi kmetijskih delov je namesto privatnih denarnih zavodov postala Privilegirana agrarna banka edini upnik kmetov. S tem bi torej srbski kmetje, katere je dosedaj štetil § 471, t. 4 a bivšega sodnega postopka za Srbijo, izgubili to zaščito, ker bi Privilegirana agrarna banka tudi proti

njim imela iste predpravice kakor proti svojim starim dolžnikom.

Kakor pa posnemamo po »Agrarni misli«, se je izvršilni odbor Privilegirane agrarne banke na svoji seji od 4. januarja postavil izrečno na stališče, da Pravilnika Agrarne banke ni tolmačiti v tem smislu, da bi banka imela napram novim prevzetim dolžnikom predpravice iz čl. 471 t. 4 a. To svoje stališče utemeljuje izvršilni odbor s tem, da so kmetje preje najemali posojila pri bankah in zadrugah v predpostavki, da jih štiti § 471. Za določbo tega paragrafa so vedeli upniki in dolžniki, s to določbo so računali in so pod tem pogojem sklepali pogodbe.

K tolmačenju izvršilnega odbora Privilegirane agrarne banke ne bi imeli ničesar pripomniti, če bi čl. 471 veljal za celo državo. Ta pa velja le za bivšo kraljevino Srbijo, ne pa za ostalo državo. Dejansko pomeni to, da uporabljajo kmetička zaščita napram kmetom v naši državi dve meri. Srbski kmet je zaščiten še s § 471, kateri pa za ostale kmete ne velja.

Zanimivo pa postane vprašanje te dvojne zaščite iz drugega stališča.

Naši kmetje morajo svoje dolgove v celoti odplačevati Privilegirani agrarni banki. Od njih bo banka svoje terjatve izterjala tudi s prisilno prodajo vsega njihovega premičnega in

nepremičnega imetja. Drugače bo s kmetiskimi dolžniki v Srbiji. Njim bo morala pustiti po § 471 predvideni del zemljišča.

V kolikor ne bodo kmetje sami odplačali svojih obveznosti Privilegirani agrarni banki v toliki meri, da bo ta mogla v redu plačevati obveznosti, ki jih ima napram denarnim zavodom, od katerih je te kmetičke terjatve prevzela, bo morala prispevati država. Ker je torej po zakonu srbskim kmetom del premoženja zaščiten pred prisilnim izterjavanjem, bo delež, ki ga bo morala na prispevkih Privilegirani agrarni banki nositi država, sorazmerno večji, kakor pa delež, ki bo odpodel na ostale dele države.

V državno blagajno pa prispeva cela država, slovenski del morda celo v večji meri kot pa bi to odgovarjalo pravični razdelitvi državnih bremen.

Nič ni državi bolj nevarno, kot neenakopravnost.

Pohitite in postanite naročniki „SLOVENCA“

da boste deležni ene od 76 nagrad, ki jih razpisuje »Slovenec« za svoje naročnike!

Nagrade bodo razdeljene z žrebanjem pred komisijo naročnikov dne 24. februarja 1938.

Do nagrajenega žrebanja imajo pravico vsi dosedajšnji naročniki, ki so na dnevnega »Slovenca« naročeni že najmanj tri mesece in bodo imeli naročnino plačano tudi za mesec, v katerem bo žrebanje.

Nadalje vsi novi naročniki, ki se naroče na dnevnega »Slovenca« najmanj za tri mesece in plačajo vsaj do 19. februarja 1938 trimesečno naročnino.

Vsi oni novi naročniki, ki so že plačali naročnino za 3 mesece, ohranijo pravico do žrebanja s preložitvijo datuma žrebanja pogoji torej niso spremenjeni.

Nagrade v skupni vrednosti nad 75.000 dinarjev so sledeče:

1. nevestine belu;
2. moška obleka z izvrstno trebrno uro;
3. 5 modernih Lence-plugov;
4. 5 brzoparilnikov;
5. 5 radijskih super-aparatur;
6. 2 pisalne stroje;
7. 1 kompletan kuhinjski pribor;
8. 2 fotoparata;
9. 2 stenski uri;
10. 2 žepni uri;
11. 50 drugih lepih nagrad v vrednosti približno 15.000 dinarjev.

V kratkem bomo objavili izločke, v katerih bodo nagrade razstavljene.

Lustratstvo »Slovenca«.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLJO PRIPOROČAMO IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MENEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPIŠNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, RAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

Posijite naročnino!

prečiti nevarnost, da bi tobačna tovarna omojila svoj obrat in odpustila delavstvo. Novi pravilnik pa bo stanje tobačnega delavstva kljub vsem oviram še izboljšal. Ker je Ljubljana v prvem draginjskem razredu, bo to zboljšanje v ljubljanski tobačni tovarni še največje.

Ta napredek v naši socialni zakonodaji je plod našega socialnega prizadevanja, ki je v našem socialopolitičnem načrtu. Hočemo, da bo delavčev življenje urejeno in da bo delavec zaščiten v svojih človeških, delovnih in stanovskih pravicah, kot to zahteva nje-

govo stanovsko in človeško dostojanstvo. V tem smislu nam mora vsak pritrčiti, kdor ni zlobnež ali poklicni agitator proti nam. Na to svoje delo smo lahko ponosni in nikogar, kdor je pri nas, ne sme biti srca tega dela. Izbrisali smo enkrat za vselej, da smejo samo rdeči ali plavi govoriti o svojih zaslugah za delavstvo, ker niti ti niti oni ne morejo govoriti o večjih zaslugah, kakor jih ima katoliško delavstvo za slovensko delavstvo in pa za bedne trpine po vsej državi. To zavest naj katoliško delavstvo odnese s tega shoda v svoje tovarne in v svoje družine.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Za novega ravnatelja nove realne gimnazije v Mariboru je bil imenovan znani krščanski vzgojeslovec profesor J. Prijatelj

d Podeljena je župnija Zagradec g. Feliks Grčarju, kaplanu v Križah. Upokojena sta bila gg.: Peter Koprivec, župnik na Breznici, in Andrej Cesenj, župnik v Podgradu.

d 70 letnico je praznoval upokojeni pisar-niški finančni ravnatelj Anton Jagodič v Ljubljani.

d 80letnico rojstva je praznovala te dni vzorna krščanska žena Antonija Grum v Slapah pri Dev. Mar. v Polju. Bog živi vneto bralko »Domoljuba« še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Zveza Slovenije z morjem. Finančni odbor narodne skupščine je razpravljal o državnem proračunu za prometno ministrstvo. Sejo je vodil prometni minister dr. Mehmed Spaho sam, ki je o omenjenem proračunu podal tudi obširno poročilo. V svojih izvajanjih je med drugim tudi poudaril, da so za več novih železniških prog že izdelani načrti, tako tudi za novo progo Črnomelj-Vrbovsko, ki bo vezala Slovenijo z morjem.

d V Belgradu je umrl znani pisatelj zabavnih povesti in iger Branislav Nučić. V mnogih svojih delih je prav krepko bičal politične in druge razmere današnje človeške družbe.

d Tujina je mačeha. Ze nekaj časa se ljudje iz nekaterih naših krajev kar naprej odpravljajo v Francijo, posebno pa fantje. Tam delajo po gozdovih. Res jih je nekaj, ki se jim je posrečilo dobiti dobro službo, mnogo pa jih je, ki so z delom, še bolj pa z zaslužkom nezadovoljni in se kesajo, da so v tujino sploh odšli. Čuje pa se, da se tudi mnoge ženske odpravljajo, da bodo na spomlad šle z otroci za možmi. Kako je v tujini, vam lahko povedo tisti, ki so se vrnili napol izžeti in iz-

mozgani ter seveda tudi brez denarja. Dobro premislite!

d Nove tablice za kolesa uvedejo pristojne oblasti. Nove tablice so nekoliko manjše od prejšnjih, toda bolj trpežne, ker so boljše izdelane. Za razliko od prejšnjih imajo nove tablice po dve rdeči zvezdici poleg številke kolesa, banovine in okraja. Oblasti računajo, da je v vsej Sloveniji sedaj 133.000 koles, da pa utegne to število v kratkem narasti še na 187.000. Vsa ostala država nima toliko koles! Taksa na kolesa, čeprav znaša letno samo 5 din, pomenja torej tudi davčno preobremenitev Slovenije, saj moramo računati, da bo država dobila najmanj 600.000—900.000 din letno samo na tej taksi, torej več, kot v vsej ostali državi. K temu moramo prišteti, da ima oblast tudi dobiček pri prodaji tablic. Za Ljubljano pridejo pri ugotavljanju koles in pri oddaji tablic ostali kraji na vrsto. — Zdaj znaša taksa na vozila: na kolo 5 dinarjev, 25 dinarjev na kočijo, 50 din za motorno kolo in 100 din za avtomobil. K temu je treba prišteti še stroške za tablico, za vozno dovoljenje itd.

d Ogromna skala se je odrgala. Avto iz Delnic je peljal štiri osebe v Čabar. Na povratku okrog pol osmih zvečer so prešli vas Ložec in zavili v sotesko reke Kolpe, ob kateri se vije cesta. Tedaj so začuli strašno lomljenje kamenja in oglušujoč trušč. Šofer je ustavil avto, da vidijo, kaj je. Toda grozal! Za seboj so zagledali ogromno skalovje, ki se je valilo preko ceste v Kolpo. Prišli so jedva kakšnih sto metrov daleč od mesta nesreče. Tako so ušli gotovi smrti, ki je držala roka nad njimi. Škoda je velika, ker je porušen obcestni zid in poškodovana cesta. Promet je bil dva dni ustavljen, tako da ni mogel poštni avtobus dostaviti pošte, temveč so jo odpe-ljali z vozom proti Osilnici in v Čabar. Sedaj je zaposlenih približno 30 delavcev, ki čistijo in razstreljujejo ogromne skale.

d Moderno peč za apno povečujejo. Kakor je mnogim znano, je zagorski industrijalec Gvido Birolla, ki je skozi desetletja obratoval

Dr. Stojadinovič, predsednik naše vlade s svoje soprogo v domači hiši.

z apnenicami v Zagorju, pred leti zgradil v Kresnicah moderno apnenico. Zgradbo je dovršila neka nemška tvrdka, potrebno kamenje pa dobiva Birolla iz nasprotnega hriba Zapolje, ki leži v litijski občini. Prevoz tega kremenčastega kamna pa oskrbuje čez Savo žičnica. Lansko leto je popolnoma opustil obrat v Zagorju, kjer so staro peč že porušili, ker pa je bila prodaja apna v letu 1937 velika ter so se cene tudi precej zvišale (apno prodajajo največ v Banat, Bačko ter Srbijo), je g. Birolla pričel sedaj povečavati svojo moderno peč v Kresnicah. Kot družabnik k temu podjetju je pristopil g. Adolf Ribnikar iz Ljubljane, ki sodeluje pri tej apnenici z vlogo 500.000 dinarjev.

d Pri zaprtju sli pa pri motajah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josef« vode

d Tudi muslimani so proti mešanim zakonom. Časopis »Glasnik islamske verske zajednice« priobčuje članek izpod peresa g. Fehima Spahe, brata prometnega ministra, o mešanih zakonih z ozirom na islamsko versko zajednico in jih odločno obsoja. Pravi, da je med muslimani samo še kmet odporen proti tej razvadi. Mešani zakoni da so za njihovo versko zajednico zlo, čeprav jih šerijatska sodišča trpe. Pisec hvali dubrovniški katoliški tednik »Narodna zavest«, ki je pozval hrvatske katoliške fante in dekleta, naj ostanejo zvesti svoji katoliški cerkvi in naj ne sklepajo mešanih zakonov. Podoben poziv bi morali nasloviti tudi na muslimane, ki hočejo stopiti v mešan zakon. Na koncu pisec pravi, da muslimanska cerkvena sodišča sicer trpe, da se musliman poroči z nemuslimanko, nikakor pa ni mogoče dopustiti, da bi se muslimanka poroči z nemuslimanom

d Sir po en dinar in pol za kilogram. Kmetice iz okolice Karlovcov imajo preveč mleka, ki ga ne morejo prodati nikamor. Zato so začele doma delati sir in ga nositi na trg. Čeprav dobo za sir borne dinarje, vendar ga nosijo velike količine prodajat. Ves sir, kar ga prineso na trg, se kmalu proda. — Karlovec je vendar na Hrvatskem! »Gospodarska sloga«, kje si?

d Ena »ameriška«. V vasi Veliki Ribar v okolici Lipljana živi Bahtijar Kožan, za katerega domačini pravijo, da je star 132 let. O njem je prišel glas v svet in nekega dne je do njega priromalo pisemce kar iz daljne Amerike. 30 letna Mary Pantos se je ponudila temu

Na Dunaju so plombirali 3500 kg težkemu slonu zob. Precej priprav je bilo treba za to nenavadno operacijo.

Šola z otroki zgorela

V neki šoli v Montrealu v samostanu Sv. Hiacinte se je zgodila strašna nesreča, zaradi katere je razburjena vsa ameriška Kanada. Šolsko poslopje je pričelo goreti med poukom ter se je nato z groznim truščem podrlo. Iz razvalin so potegnili najprej 17 otrok in nekaj učiteljev, nato pa 15 otrok. Razvaline so izdelane z debelimi ploščami ledu, ker je voda, ki so z njo gasili, takoj zamrznila, zaradi česar tudi ni bilo mogoče gasiti požara. Skozi ledene plošče je bilo videti med razvalinami nekaj trupel, do katerih ni še bilo mogoče priti, ker so se morala reševalna dela zaradi

novih nevarnosti voditi zelo oprezno. Med razvalinami hodijo starši ponesrečenih otrok. Poveljnik gasilcev je izjavil, da je bilo reševanje zelo težko, ker je ogenj objel stopnišče ter so otroci zaradi tega skakali skozi okna. Večina teh otrok je ob padcu umrla. Otroci so iz samostanske šole zbežali pod streho. Med silnim mrazom so brez moči ljudje z ulice nato morali opazovati, kako se je strop zrušil. Megla je ovirala reševanje. Samostan je preživel 160 otrok. V bolnišnice so prepeljali dosedaj 20 ranjencev, ki so vsi zelo hudo opečeni. Pravi vzrok požara še niso ugotovili.

Matuzalemu za ženo. Starec je bil ponudbe vesel. Dal si je napisati »ljubavno« pismo, zraven pa je priložil še svojo sliko. (Nevesta je svojo sliko že zdavnaj poslala.) Tako sta se zmenila za svatbo. Da bi bil mladi nevesti kar najbolj všeč, se je Bahtijar začel bolj pogosto umivati, očistiti si je dal obleko in skoval že tisoč načrtov, kaj bo vse naredil z bogastvom, ki ga bo priženil. Nekateri pa pravijo, da se Amerikanka sploh pokazala ne bo.

d Mrtvašnice so izropali. Stara mrtvašnica pri Sv. Krištofu v Ljubljani je postala ono noč predmet skrunilcev in roparjev. V to na pol zapuščeno mrtvašnico, ki je prej podobna razvalini, kakor pa poslopju in ki že davno več ne ustreza sodobnim zahtevam, so ponoči vdrli neznaní vlomilci ter tam vse razbili in odnesli, kar je bilo količkaj koristnega. Tako so razbili tri stare cinkaste krste, ki so bile namenjene za primer kakšne nagle smrti in potrebe prevoza, razbili in odnesli so razne svečnike, krožnike, z oken in vrat so pobrali vse železje, sploh vso kovino, ki so jo našli v mrtvašnici. Vlomiti v to mrtvašnico jim res ni bilo težavno. Mrtvašnica je na samem in vlomilec je zadostoval samo krepek sunek v šibka okna ali vrata, pa so mogli utriti. Rna vrata pa so bila tako in tako samo podprta. Tatvino so nedvomno izvršili zbiralci starih kovin in železja, ki gre sedaj dobro v denar. To skrunjenje mrtvašnice nas vsovič opozarja, kako odveč je že sedanja mrtvašnica in kako nujno potrebna je nova moderna mrtvašnica pri Sv. Križu, ki jo bodo zgradili letos.

d Kočevski okraj se razdelili na dva šolska. V preteklih dneh je ministrstvo prosvete izdalo določbo, s katero se upravni kočevski okraj razdeli na dva šolska okraja. Prvi kočevski šolski okraj bo obsegal šole južno od Kočevja proti Savski banovini. Temu šolskemu okraju bo pripadalo 28 nižjih ljudskih šol. Drugi kočevski okraj bo pa obsegal vse nižje in višje ljudske šole severno od Kočevja in Dobrepolj. Prvega bo vodil novoimenovani okrajni šolski nadzornik Fink, drugega pa dosedanjí okrajni šolski nadzornik Peterlin. Nesporno je, da bo ta razdelitev v veliko korist mladine in kničkega ljudstva kočevskega okraja.

d Ena delavska. Kar 21 stavk je bilo v preteklem letu na ozemlju primorske banovine. V vseh teh stavkah je bilo udeleženih okrog 5000 delavcev. Delavci so v teh stavkah izgubili za 6.100.000 dinarjev na mazdah, plače pa so se jim kot uspeh stavke povečale za povprečno po 6 do 20 odstotkov. Poleg stavk so se v velikem številu pojavila tudi gibanja za sklenitev za vse veljavne pogodbe. Takih

gibanj je bilo 51, udeležilo pa se jih je 7500 delavcev. Povišanje plač so ti delavci dosegli v večji meri kakor stavkajoči. Njim so se mezde povečale za 15 do 27 odstotkov.

MILIJONI UŽIVAJO

KVALITETNI
GUMI ZA ŽVEČENJE

Zdravniki priporočajo, da se jemlje po vsakem obedu. Neprecenljive vrednosti za kadilce in sportnike. — Dobiva se v vseh trgovinah. Generalno zastopstvo in tovarniška zveza Agent Ozma, Zagreb, Vataška 72a. Tel. 52-80

d Korajžno dekle. Volka je pobilo 16 letno dekle Spasa Vujošević iz Gusinja. Dekle je šlo v sosedno vas po seno, ko sredi ceste daleč pred seboj zagleda volka, ki je dirjal naravnost proti njej. Ker se ni mogla nikamor

skriti, ga je z motiko v roki počakala. Volk, ki je bil močno ranjen, je skočil nanjo, toda udarec z motiko ga je pobil.

d Biti hočejo ženice, ljub'ee ne za kratak čas. Ustnice je odgrizla svojemu zoboževalcu vdova Leposava Prvolovič z Sarajeva, pa kar sredi ulice. Leposavi je pred letom umrl mož. Z majhno pokojnino baje ni mogla shajati. Hitro se je seznanila z nekim Božidarjem in se z njim hotela poročiti. Toda vmes je prišel Marko Devič, ki se je zaljubil v mlado vdovo. Z Devičem se je vdova rada zabavala po gostilnah. Ko sta ona nedeljo stopila v neko gostilno, se je pred njima nenadejano znašlo Devičevo dekle. Čim je vdova spoznala, da ima njen oboževalec kar dve nevesti, je odpeljala Deviča na cesto, ga podrla na tla in ga neusmiljeno grizla po obrazu. Spodnjo ustnico mu je dobesedno odgriznila.

d Pri težki stolici, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja, očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže in jo imajo za dobro

Reg. po n. št. 406 pol. in nar. zdr. S. dr. 1934, 25. V. 33.

d Belgrajski velesejem. V dvorani trgovske zbornice v Belgradu je bil tretji redni občni zbor belgrajskega velesejma. Iz poročil, ki so bila podana na občnem zboru, je razvidno, da so znašali stroški za prireditve prvega belgrajskega velesejma in za zgraditev potrebnih paviljonov 15 milijonov din. Odbor je dobil pooblastilo, da se lahko zadolži še za 3 milijone din za spopolnitev sejmšča.

d Za rejce plemenskih svinj. Pišejo, da bo začela plemenske svinje v naš državi kupovati Nemčija. Dosedaj smo tjakaj izvažali le zaklane svinje, posebno one vrste, ki dajo veliko masti. Poleg Nemčije so bili Avstrijci, Čehi in Italijani stalni odjemalci takih svinj. Ni se pa še zgodilo, da bi začeli izvažati žive plemenske svinje. Nemci so za poskušnjo kupili le nekaj kosov plemenskih svinj, da bodo preizkusili, če tudi v spremenjenih podnebnih razmerah uspevajo tako ko pri nas doma.

d Sreča v nesreči. Precej strahu so preostali ono soboto zvečer potniki, ki so se pe-

Današnja vzgoja

V belgrajskem predmestju Kotež Neimaru se je te dni zgodil zločin, ki je globoko odjeknil v javnosti in opozoril naše vse, naj merodajni činitelji posvete več pozornosti vzgoji na naših šolah, ki se mora spet postaviti na pravo krščansko podlago.

Dragica Janič, hčerka poštnega uradnika, učenka višjega razreda gimnazije, se je svojim staršem v zadnjem času začela pritoževati, da jo vsak večer na poti domov zalezujejo neki fantalini. Zaradi tega jo je pred dve dni hodil čakati pred šolo njen starejši brat Radovan, prav tako gimnazijalec, in jo spremljal domov. Tako je bilo tudi oni večer. V bližini doma je Radovan opazil zbranc tri gimnazijce, ter je takoj pomislil, da morajo biti to tisti, ki zalezujejo njegovo sestro. Zato je stopil malo bližje in zadel ob Nauma Naumoviča in nato nadaljeval pot s svojo sestro. Naumovič je v svoji »uzaljenosti« skočil za Radovanom in mu bliskovito zasedil bodalo naravnost v srce. Radovan se je zgrudil smrtno zadet na pločnik ter v nekaj minutah izdihnil. Skupina treh gimnazijcev petošolcev, med ka-

tero je bil tudi Naumovič, se je hitro razbežala na vse strani ter je Radovan, ki je medtem že umrl, ostal sam na ulici. Policija, ki je bila takoj obveščena o tem strašnem zločinu, je poslala svoje najboljšje moči v preiskavo, ki je trajala celo noč, ter je takoj začela iskati zločinca med petošolci VI. gimnazije v Belgradu. Pravega zločinca Nauma Naumoviča so izsledili šele naslednji dan. Na policijo ga je privedel namroč sam njegov oče, ki ga je usoda vna leta že silno tepla. Od sedmih otrok mu jih je umrlo šest, zadnji in edini pa je zdaj postal morilec. Policije je mladoletnega morilca pridržala v zaporih ter ga bo po končanem zadiknanju izročila preiskovalnemu sodniku. Na policiji je sestra umorjenega Radovana izjavila, da morilca še nikdar v svojem življenju ni videla, ter so jo verjetno zasledovali drugi fantalini. Pri zasliševanju je morilec izjavil, da ni imel namena umoriti Radovana Janiča ter da se je sestel s tovariši samo zaradi tega, da bi z njimi izmenjal razne pustolovske romane.

ljali po Poljanski dolini s Poljanskim avtobusom. Avtobus, ki vozi ob 9 zvečer skozi Poljane v Ziri, je blizu Poljan »pod pečnom« na ledeni cesti zasukalo tako, da je »gledal nazaj« proti Skofji Loki. Cesta je tam zelo nevarna in če bi se bilo obcestnih kamnov, kamor se je avtobus ujel, bi se bil prevrnil naravnost v Poljansčico. Potniki so se seveda silno prestrašili. Avtobus pa se na ozki cesti ni mogel obrniti nazaj in je moral ritensko voziti nad 1 km do Poljan, kjer se je šele mogel obrniti.

d Pri nas ni kuge med zajci. Prejšnji teden je bilo na zagrebškem trgu proćanih približno 3000 zajcev. Strokovnjaki zagotavljajo, da so letos zajci prav izvrstni in da so povsem lažjive vesti o nekakšni kugi med zajci. Tudi na zagrebškem trgu se pozna velika konkurenca divjačine, zlasti zajcev, govejemu, svinj-skemu, zlasti pa telečjemu mesu. Zajci so po 25 do 36 din kos. Zagrebčani se tudi zelo zanimajo za jagojetino, ki jo kupujejo po 26 do 28 din kg. Skoraj vsa jagnjeta pa pograbiijo gostilničarji, ki seveda jagnjetino po gostilnah predajajo še dražje.

d Velike obratnih zaupnikov so bile tekle dni pri nekaterih tvrdkah v Ljubljani. V tovarni »Indus« (bivši Pollakovi tovarni) so dobili rdeči 4, katoliški pa dva zaupnika. V tobačni tovarni so si priborili rdeči 7, katoliški pa 4 zaupnike. V ljubljanskem Delavskem domu so dobili rdeči 1, katoliški pa 2 zaupnika. Uspeh katoliških je z ozirom na razmere zadovoljiv, da naravnost dober, če ugotovimo žalostno dejstvo, da se naši volilci tako v zasebnih podjetjih, kakor tudi pri državnih službah neredko zaposljujejo v korist rdečemu svobodomiselnstvu.

d Skrivnostno bobnenje. V vasi Jagnje-tovec blizu Koprivnice so kmetje že pred leti opazili, da pod hišo kmeta Kovačiča večkrat bobni. To bobnenje se pojavlja podnevi in ponoči. V poslednjem času pa ga je spremljalo živžiganje, da so ljudje od strahu prenočevali na prostem. Preplašeni govore, da bo bruhnil vulkan. Resnica je ta, da je tam izvirala pred kratkim zveplena voda. Stvar bodo preiskali strokovnjaki.

d Sarajevsko žejno grlo. Nad 745.000 litrov vina so preteklo leto popili Sarajevčani. Povrh so izpraznili še 700 steklenice šampanjca, 760.000 litrov žganja »rakijec«, ki ima povprečno po 25 stopinj alkohola, 310.000 litrov piva in dobrih 6000 litrov likerjev.

d Ljubljana dobi stroj za posipanje peska. V zadnji poledici so meščani občutili nevspečnosti, ki jih povzroča nenadna poledica. Če bi cestno nadzorstvo poslalo vse delavce v nočni uri na ceste, da bi jih posuli s peskom, bi po celonočnem delu komaj za silo pripravili prehode za pešce. Zato bo prihodnje leto mestna občina nabavila stroj, s katerim bo mogoče v najkrajšem času posuti vse glavne ulice s peskom. Ta stroj bo priključen na tovorni avtomobil, na katerem bo naložen pesek. Dva delavca bosta sipala pesek v stroj. Stroj pa bo pesek metal po cestniču. Tako bo mogoče tudi v takih primerih, ki so sicer redki, odpraviti neprijetnosti, ki jih povzročajo poledica.

d Če imaš mešnje v rekah. Nad 15 milijonov dinarjev so porabili za ureditev in za olupšavo znanega srbskega zdravilišča in letovišča Vrnjačka banja, kjer je bilo preteklo leto 32.376 obiskovalcev. Najprej so dovršili kanalizacijo, ki je prej tam niso imeli, potem so izpeljali nov vodovod, letos pa bodo zgra-

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

dili poseben kanal, ki bo dovajal vodo iz bližnje reke, da bodo mogli zalivati cvetlične nasade v zdraviliškem parku. Izpeljali bodo tudi elektriko, postavili bodo pa tudi posebno majhno bolnišnico, v kateri bodo mogli operirati bolnike v najnujnejših primerih. Tudi ceste bodo uredili in jih asfaltirali.

d Plačilo tega sveta. Zagrebški mestni svet je sklenil nekoliko izpremeniti dosedanje obdavčenje mestnih psov v tem smislu, da bo za »kučke« sedaj treba plačati nekaj več. Ob tem je prišlo na dan, da je v Zagrebu 306 lovskih psov, 1329 luksuznih in 3878 domačih, torej skupno 5513 psov. Poučeni krogi pa pravijo, da te številke še daleč ne predstavljajo pravega števila, ker je ta ali oni svojo dragoceno živalco skrili pred neizprosnimi očmi davčnega izterjevalca. Poznavalet Zagreba pravijo, da se v zagrebških palačah in vilah lepo redi do 12.000 takih kučkov, ki uživajo izdelke meščanske kuhinje in sadove kapitalističnega družabnega reda. Psi čuvajji pa erkavajo po predmetjih, kjer lepo privezani varujejo barake...

d Z razmerami na slovenskih železnicah sta se bavila v skupščinskem finančnem odboru tudi poslanca JRZ dr. Koce in Gajšek. Poudarjala sta preobremenitev železničarjev v Sloveniji, potrebo izmenjave tračnic na progi Trebnje—Št. Janž in Grosuplje—Trebnje, naglašala nujnost postavitve drugega tira na progi Zidani most—Zagreb, in okrepitev proge Ljubljana—Jesenice. — Obširno sta govorila o železniškem uslužbenstvu ter prosila ministra, naj stori vse, da se denarni položaj železničarjev izboljša. Poslanca sta se zavzemala za čim prejšnjo zgraditev proge Crnomelj—Vrbovsko in za razširjenje ozkotirne proge Poljšane—Žreče.

d Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoju krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju iz zolca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro prenesejo tudi pri večkratni uporabi.

Ogl. reg. S. br. 2072/33.

d Za Haložane. Te dni je bil pri Sv. Andražu v Haložah shod, na katerem je govoril bivši minister Ivan Vesenjaj. Ta je poudarjal delo in skrb sicer maloštevilnih pa tem bolj požrtvovalnih ljudi, ki se trudijo pri banovini in v Belgradu, kako bi rešili 20.000 Haložanov popolne gospodarske propasti. Trta v Haložah je ostarela in ne rodi več, kakor bi morala, da bi se delo izplačalo. No-

ben vinogradnik pa ne more v svoji siromasžini niti misliti na obnovitev vinograda z lastnimi sredstvi. Potrebna je javna pomoč. Javna oblast naj v sedanjem izredno težkem gospodarskem položaju za vinogradnike, ko postarane gorice kar kričijo po obnovi in razcapani vinogradniški otroci stradajo, pomaga obnoviti vinograde z brezobrestnimi posojili in tudi z javnimi podporami. Poleg načrta za obnovo vinogradov je ljudi najbolj zanimal prepotreben načrt za načrtno gradnjo cistern s pitno vodo po strmih haloških gričih. Ljudje morajo vodo dostikrat nositi cele četrt ure daleč v strmino. Zaradi pomankanja dobre vode pa trpi tudi zdravje ljudi in domačih živali. S sorazmerno majhnimi stroški bi se dalo tu veliko pomagati in storiti veliko socialno delo za najbolj siromasne kraje Slovenije.

d Romanje na Trsat. Rab in v Split (Hvar) o Veliki noči in o binokostih priredi »Družina božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17, ki pošlje navodila zastonj. Posebne ugodnosti za prve prigašence-plačnike.

d Poštna hranilnica lepo napreduje. Poštna hranilnica je pokazala leta 1937 izreden napredek v vseh svojih poslih in je s svojimi uspehi preseгла vsa prejšnja leta. Celotni promet v vseh računih je prekoračil 300 milijard din. To se pravi, da je na vsak delavnik prišlo več kot ena milijarda prometa. V tem velikem narastu poslov se vidita hkrati tudi splošno blagostanje in procvit narodnega gospodarstva pri nas. Število hranilnih vlagateljev je poskociło na 475.000, hranilne vloge pa na 1250 milijonov din, to je v primeri s hranilnimi vlogami leta 1936 za 260 milijonov din več. Vloge na čekovnih računih so znašale 1.840 milijonov din, skupni znesek vlog na hranilnih in čekovnih računih je pa prekoračil 3 milijarde din. Čisti dobiček je znašal za leto 1937 dn 61.464.516.42.

d Na svoj 126. rojstni dan je umrl Savo Mališič iz vasi Dolac pri Beranah v Črni gori. Pil ni nič, le kadil je strastno. Še do nedavnega se je kotil vsakega dela: cepil je drva, skrbel za živino in delal na polju. Kljub visoki starosti je imel izredno dober spomin. Vedel je povedati veliko o vseh dogodkih, o vojskah, narodnih pesmih, o junakih. Vse živlejše je ostal samec, in nikdar mu ni bilo življenje je ostal samec, in nikdar mu ni bilo ščino se je pretočkel prav do 125. leta starosti in šele na 126. rojstni dan je podlegel oslabelosti srca.

d Celo odvetnika lahko okrađejo. Hranilno knjižico z vloge 84.000 din je odnesel

neznani vlomilec iz pisarne zagrebškega odvetnika dr. Markulina. Odvetnik je šele pred dnevi zapazil, da mu je iz blagajne zmanjkala knjižica, ki ni bila njegova, temveč last neke stranke, ki je za stroške sodnijske obravnave založila pri odvetniku svojo vložno knjižico. Ko je dr. Markulin stogil vprašati v hranilnico, so mu povedali, da je nekdo že pred 4 meseci dvignil celo svoto. Policija je prišla odvetnikovo uslužbenko, vendar jo je izpustila, ker za njeno krivdo ni bilo nobenih dokazov.

d Brez težav deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, niti požiranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušeni preparati, temveč uredite svojo prebavo s priljubljenim odvajalnim sredstvom Darmol. Dobiva se v vseh lekarnah. — Reg. 25.901-37.

IZ DOMACE POLITIKE

d Čudna »kmečka država«. Vodstvi Hrv. seljač. stranke in Sam. dem. stranke sta postavili kandidatno listo za volitev senatorjev v savski banovini. Za kandidate so postavili: inž. Avgust Košutič, dr. Krnjevič, dr. Milan Kostič, dr. Pernar in prof. Jelašič, kot šesti pa kmet Srđović, ki pa verjetno — ne bo izvoljen.

VINA Vam nudi **Centralna vinarstva Ljubljana** v svoji posodi najugodnejše.

d Verski mir ali vojna? Pravoslavni škofje naše države so se ono soboto sešli v Belgradu. Na zasedanju bodo najbrž ukrenili kaj važnega in za verski mir v naši državi nujnega, ker je na drugi strani tudi vlada sklenila, da ne bo silila k izglasovanju konkordata, niti starega niti novega, niti sploh kaknega konkordata. Izjavo v takem smislu je dal nedavno notranji minister dr. Anton Korošec. Vprašanje konkordata je s tem spravljeno z dnevnega reda, z njim vred pa razni neprijetni dogodki, ki so jih v protikonkordatski gonji izzvali prenapeti srbski politiki in nekateri pravoslavni cerkveni dostojanstveniki. Kljub pametnemu koraku, ki ga je storila vlada, pa se še vedno — sicer v zmanjšanem obsegu — širijo letaki hujskajoče vsebine, ki nekateri prihajajo iz vrst pravoslavne

duhovščine. Letaki so seveda brezimni. Ne samo v Belgradu, ampak tudi v vsej državi in v inozemstvu zato z zanimanjem pričakujejo sklepe pravoslavne skupščine.

d Zagrebški »Obzor« napoveduje znatno »prekuvacanje« v nekaterih obstoječih političnih strankah. Po njegovih napovedih je pričakovati, da se bodo zlasti pristaši JNS skušali rešiti v JRZ. Imenovanje Petra Živkovića za predsednika stranke jim je dajalo zadnje upanje, da bi mogli v svoji stari stranki doseči tiste boljše čase, po katerih edino hrepeno, to je, da bi prišli bližje oblasti. Kmalu pa je to upanje splavalo po vodi in sedaj se že skušajo vsak po svoje rešiti pod varnejše okrilje. Zlasti je to opaziti v prečanskih krajih, ker med Srbi itak ni imela bogve kaj pristašev, razen tistih, ki jih ji je prinesla oblast sama. Tako je opaziti zlasti v Dalmaciji, da pristaši JNS skušajo priti v JRZ. »Obzor« pravi, da bi v to zatočišče prišel rad tudi doktor Kramer s svojo družbo, pa zaradi posebnih političnih razmer nima upanja, da bi bil sprejet.

NESREČE

d Smrtna nesreča na kamniški progi. Kamniški vlak je preteklo nedeljo na Ljubljanskem polju do smrti povozil 30 letuo Franjo Coleari iz Ljubljane. Nesrečnica je šla z 2 din po časopis. Gosta megla je vzela mladi ženski razgled nad progo, ki bi jo morala prekoračiti, Franjo je zgrabil stroj in izvršil svoje strašno delo.

d V blatu se je zadušil. Posestnik Janez Perko od Sv. Lucije pri Begunjah na Gorenjskem je ono popoldne odšel od doma v bližnjo vas Mlake k Šolarju Jožefu, s katerim sta se pogovarjala zaradi podiranja nekega hrasta. Potem sta šla na dom Janeza Perka, kjer sta popila 2 litra sadjevca. Od tu sta pa še odrinila v bližnjo gostilno, kjer sta popila vsak kozarček žganja. Kasneje se je Šolar poslovil od rajnega in ga samega pustil v gostilni. Doma so ga pogrešali, ga iskali, toda šele zjutraj ga je našel neki posestnik iz vasi Hlebee, ki je šel po kupčiji za živino. Perka so našli 200 m oddaljenega od najbližje hiše, ležečega na trebuhu na občinski cesti, ki je tam precej strma. Ležal je z glavo naprej po strmini zarit v blato in pesek tako, da se je

Tudi malim otrokom hočejo po zimskih letovišnih privoščiti malo zimskega veselja.

najbrž zadušil, ker so bila usta in nos v blatu. Ko je padel na cesti, se je najbrž onesvestil in se zadušil.

d Dve deklici pod ledom. Pred kratkim sta dve deklici, 10 letna Jelica in 7 letna Bežica, hčerki delavca M. Smontare iz Starega grada pri Koprivnici, obiskali svojo bolno mater v mestni bolnišnici v Koprivnici. Ko sta se vračali domov, sta šli po bližnjici čez zamrzli potok Koprivnico. Ko sta se drsali čez potok, se je pod njima vdri led in obe deklici sta utonili pod ledom. Ko je nesrečo odkril neki delavec, sta bili obe deklici že dobro uro pod ledom, tako da ju ni bilo mogoče več rešiti.

d 16 letuo dekle pod smrtonosnim kolesjem. Na železniških tračnicah proge med Bohovo in Teznm pri Mariboru se je odigrala v poznih urah neke noči zagonetna žaloigra. Ko je šel zjutraj progovni preglednik po progi iz Hoč proti Teznu, je že od daleč opazil v bližini Bohove med tiri od vlaka povoženo truplo. Pristopil je bliže ter je ugotovil, da je eden od nočnih vlakov povozil mlajšo žensko. Truplo je bilo strahovito zmrcvarjeno. Ugotovili so, da se je ponesrečila 16 letna služkinja Terezija Fridl iz Rogoze, ki je bila uslužbena pri gostilničarju Rotu v Razvanju. Ni pa še ugotovljeno, na kakšen način in zakaj je prišlo mlado dekle pod kolesje vlaka.

d Pri premikanju tovornih vagonov na mariborskem kolodvoru se je nevarno ponesrečil 31 letni železničar Jožef Korošec. Zgrabila ga je lokomotiva ter ga potegnila pod kolesa. Revežu je zdrobilo levo nogo, več reber ter je dobil tudi močne poškodbe na glavi in rokah. Reševalci so ga spravili v bolnišnico.

d Grdo maščevanje. Na gostiji Ivana in Magdalene Reininger v Zgornjem Hlapju pri Sv. Jakobu v Slov. goricah je nastal sredi noči, ko so bili svatje najboljše volje, nenadoma požar v seniku, ki se je bliskovito razširil na vsa poslopja, ki pripadajo domačiji. Okrog 2 popoldni, ko je iz hiše odmevalo vriskanje in petje veselih svatov, se je nenadoma posvetilo in že so šinili ognjeni zub-

Mladi egiptovski kralj Faruk se je te dni poročil s hčerko svojega visokega uradnika in bogataša Varido. Zenit je star 18 let nevesta pa 16 let. Ob poroki so bile velike parade.

lji iz gospodarskega posloplja. Bliskovito se je ogenj razširil še na hišo, ki je tako naglo vzplamtela, da na reševanje sploh ni bilo misliti. Prestrašeni so se vsatje razbežali na vse vetrove, ženin in njegova mlada žena pa sta si otela samo to, kar sta imela na sebi. Vse drugo so uničili plameni. Zalostna sta se morala potem zateči k sosedom ter jih prositi za zavetje. Škoda je zelo velika ter je le deloma pokrita z zavarovalnino. Pa še to ne bi dobili, če se ne bi bile že pred Reiningerjevo poroko širile po okolici vesti, da se hoče nekdo maščevati. Nevesta je bila zaradi tega v strahu ter je silila v svojega bodočega moža, da jo dal svoje imetje zavarovati ter je zavarovalno vsoto tudi takoj plačal. Previdnost se je izkazala kot umesno.

d **Nasli so ga.** Poročali smo, da je v Silvestrovi noči neznanokam izginil v bližini Sombora bogati posestnik Deneš Szenszö, ki se je najbrž z avtomobilom in svojim šoferjem prekucnil iz avtomobila v prekop. Szenszö so iskali skoraj 20 dni, nazadnje so ga našli ribiči iz Apatina, ki bodo tudi dobili obljubljeni nagrado za najdbo trupla.

d **Žrtev požara.** Pri Sv. Ani v Slovenskih goricah je neko noč izbruhnil požar v viničarji 32 letnega Valentina Sobra. Sobrova družina je po polnoči že trdno spala in so jo šele sosedge zbudili iz sna. Hiša je bila trenutno vsa v plamenih. Žena se je z otroki v zadnjem trenutku še rešila in pritekla na dvorišče, ravno ko se je tramovje že sesulo. Prosila je moža, naj odpre vrata v hlev, kjer je bilo nekaj prašičev in kokoši. Ko je mož stopil k vratom, se je tramovje zrušilo in ga pokopalo pod seboj. Dobil je silne opekline in so ga reševalci komaj rešili, da ni zgorel pod ruševinami. Meso mu je na več mestih kar odstopilo. Požar je uničil hišo in gospodarsko posloplje, v katerem so zgoreli tudi trije prašiči in vse kokoši. Ljudje so si komaj rešili življenje. Šober bo težko okreval.

d **Če hrivec znoril.** Te dni se je v hiši protestantskega župnika v Bačkem Petrovcu odigrala strahovita borba med župnikom Mirkom Petrovičem in pobesnelim brivcem. Na vrata pisarne je pozno zvečer nekdo potekal. Ko je župnik vrata odprl, je planil v sobo z velikim nožem v roki hrivec Jovan Vrbovski. Župnik je komaj skočil v sosednjo sobo, vendar je bil hrivec takoj za njim. Tako sta pritekla v sobo, kjer sta spali župnikovi služkinji. Ti dve sta se ob ropotu prebudili in skočili skozi okno na cesto. Ena si je pri tem zlomila nogo. Vseeno pa se je privlekla do soseda Martina Bedeja, ki je takoj stekel k župniku v pomoč. Prišel je ravno o pravem času, ko je hrivec hotel zasaditi velik nož v župnika. Bede je brivca od zadaj prijel in potegnil nazaj. Toda besni hrivec se je bliskovito naglo obrnil in zasadil nož v Bedeja. Brivca je ukrotil šele Bedejev sin, ki je pritekkel v sobo s samokresom v roki in brivca ustrahoval. Brivca so zaprli in ugotovili, da se mu je zmešalo.

d **Dva, ki sta imela smolo.** V Pamečah pri Slovenjem Gradcu se je pripetila nesreča, katere žrtev sta postala trgovski potnik Cafuta Franc iz Celja in dr. Strnad, zdravnik javne bolnišnice v Slovenjem Gradcu. Cafuta Franc se je peljal z avtomobilom po trgovskih opravkih iz Slovenjega Gradca. V Pamečah, ko je hotel izstopiti iz avtomobila, mu je spodrsnilo ter je padel po tleh in si močno poškodoval hrbtenico. K ponesrečencu se je takoj pripeljal zdravnik dr. Strnad iz

...dokler ni vzel na rame Jernejčka, katerega mati pere z Radionom!

Tudi če ste le enkrat videli, kako lepo belo Radion pere, ne boste nikoli več zadovoljni z navadnim pralnim sredstvom. V primeri z »Radionovo belino« izgleda vsaka druga belina sivkasta. Njegova skrivnost je v tem, da vsebuje Radion posebno dobro, s kisikom prepojeno Schichtovo milo. Kisikovi mehurčki pronicajo pri kuhanju skozi celotno tkanino in se ne izognejo nobenemu vlaknu. Radion Schichtov odstrani temeljito tudi nesnago, ki se z navadnim pranjem ne da odpraviti. Kupite še danes Radion za prihodnje pranje.

RADION

pere sam

Slovenjega Gradca, ki mu je nudil prvo pomoč. Ko pa je hotel ležečega dvigniti, mu je na poleđenih tleh spodrsnilo in si je zlomil pri padcu nogo.

d **Razne nezgode.** V Mostah pri Teharju je padel pri delu preužitkar Mutej Avgust in

si zlomil nogo pod kolenom. — Ko se je peljal 28 letni splavar Leskovšek Luka iz Mozirja v Nazarje, je padel tako nesrečno, da si je zlomil roko v zapestju.

V vsako hišo »Domoljuba«

RAZGLED PO SVETU

Bratomorna vojna v Španiji

Po desetdnevem počitku na bojišču pri Teruelu v Španiji zopet grme topovi. Pričela se je nova doba borbe za Teruel. Pobuda je tokrat v rokah Francovih čet. Iz poteka dosedanjih bojev je razvidno, da hoče general Franco po načrtu osvojiti vso okolico Teruela, nakar bi mu to važno mesto padlo samo v roke. Ta cilj imajo silovite borbe, ki so se v pretečenem tednu odigravale na gorovju Celadas in Muleton, to je med cestama, ki vodita iz Teruela: ena proti mestu Tortajada ob reki Alfambra, druga pa proti severozapadu v smeri Saragose. Med tema dvema cestama je gorski sklop, ki ga v vsej dobi državljanske vojne Francove čete niso mogle zavzeti in je bil silno utrjen. Sredi onega tedna pa se je po siloviti pripravi s topovi

Francovim četam posrečilo zavzeti to važno višavje in prodreti v dolino reke Alfambre, v kateri so zavzeli mesto Tortajada, 8 km severnovzhodno od Teruela. V teh bojih so imele rdeče čete, sestavljene skoraj izključno iz mednarodnih komunističnih brigad, velikanske izgube. Beli so ujeli okrog 800 nasprotnikov in zaplenili nad 200 strojníc. V zadnjem času so nacionalistični aeroplani bombardirali Barcelono in Valencijo, komunistični pa Salamanko. Na obeh straneh so bile velike človeške in druge žrtve. Nacionalisti so spuščali bombe, ki so prodrle sedemnadstropno hišo in se šele v kleti razletele, da od poslopja ni ostal kamen na kamnu. Francove čete pri Teruelu napredujejo in so osvojile v 3 dneh 50 kv. kilometrov.

Vojna na Daljnem vzhodu

Na Daljnem vzhodu se je borba med Kitajci in Japonci zaostrija v toliko, da sedaj vemo, kako daleč misli Japonska iti. Japonska vlada je jasno izpovedala, da hoče enostavno sedanjo kitajsko vlado uničiti. Na mesto njene oblasti pa hoče na kitajskih tleh postaviti novo vlado, ki bo Japonski prijazna in ki bo voljna pod vodstvom Japonske ustanoviti veliko skupnost vzhodnoazijskih narodov, ki hočejo biti gospodarji na svojih tleh. Japonska je pripravljena na dolgo vojno. Na ogromnem ozemlju, ki si ga je že osvojila, že postavljačasne vlade in organizira novo upravo. Pri veselih ne opažamo nikakšne nagljenosti, da bi se v to vojno vmešale — ker za to še niso pripravljene — edino pri Sovjetski Rusiji smo opazili znake nemirnosti. Ko bodo velesile pripravljene,

ne, bo Japonska že dosegla svoj poglavitni namen. In potem se bo zgodovina razvijala dalje.

Neizprosna borba Japoncev se torej nadaljuje. Zlasti so se v zadnjem času razvile hude borbe za železniški vozec pri Sučanu. Najprej so Japonci skozi šest ur bombardirali s kanoni kitajske položaje, a so kitajske čete ogenj vzdržale. Takoj po ustavitvi artiljerijskega ognja je japonska brigada tankov, ki je štela skupno 1000 tankov, začela prodirati proti kitajskim položajem. Kitajci so se umaknili ter nato pogнали v zrak polje min, čez katerega so prodirali japonski tanki. Nad 100 japonskih tankov je naenkrat zletelo v zrak, večina pa je bila tako poškodovana, da ni bila več za nobeno rabo. Japonci so se nato s tanki, ki so še ostali nepoškodovani, umaknili nazaj.

AVSTRIJA

s Glas iz Korotana. V vasi Zeluce ob Dravi sta odšla v večnost Čepečnjakov oče Znidar Matevž in Lukijeva mati Roza Sitar. — Na žalost moramo sporočiti v svet vest, da se morajo otroci iz Kota, ki obiskujejo šolo na Bajtišah, posluževati edinole nemške pisave in so zaradi tega popolnoma nesposobni brati in pisati slovenske besede. To je vnebovpijoč greh. Na Jezernici pri Hodišah je zapustila ta svet 93 letna Ana Leskovnik. — V večnost je odšel v Beli pri Železni Kapli Bertinov oče Anton Novak. — Največ je na Koroškem gostilničarjev, namreč 3890, krojačev je 2173, čevljarjev 1502. — Lani je bilo vseh tujcev v poletni dobi na Koroškem 312.020. V primeri s predlanskim se je znižalo število za okroglo 10.000 oseb. — 45% vseh državnih nastavlencev ima mesečno plačo pod 200 S (okrog 1600 din). — Pogorelo je gospodarsko poslopje posestniku Gotschidu pri Mostiču.

KATOLIŠKA CERKEV

s Položaj katolištva v Franciji. Pariški pomožni škof msgr. Beaussart se mudi te dni na Dunaju in je imel na povabilo katoliških študentov

dentovskih društev predavanje o položaju katolištva in Cerkve v Franciji. Msgr. Beaussart je dejal, da je ta položaj za marsikoga, ki opazuje dogodke v Franciji od zunaj, uganka. Nekateri vidijo v današnji Franciji velik napredek verske misli, druga pa trdijo, da je Francija v glavnem velika svobodomiselna država. Francoska Cerkev in katoliška vera sta doživeli usoden trenutek v začetku 20. stoletja, ko so svobodomislci izvedli ločitev Cerkve od države. Toda ta trenutek je bil na drugi strani naravnost blagoslov za poživitev verske misli, zakaj katoličani so se zavedali, da je glavna njihova naloga ne vzdrževanje zunanjih postojank, ki so jih imeli, marveč misijonarjenje v francoski razkristijanjeni javnosti in družbi. Niso si dali vzeti te naloge in katoliška Cerkev je po dolgih težkih letih spet dokazala svojo duhovno moč in postaja danes od dneva do dneva močnejša. Njen razvoj vzbuja najlepše nade kljub zunanjemu mračnemu videzu.

ITALIJA

s To in ono. Pred tremi leti je bilo v Rimu sklenjeno, da je treba na vsak način skrbeti za to, da število rojstev ne pade in da se na ta način italijansko prebivalstvo čim bolj pomnoži. S tem ukrepom so predvsem hoteli za-

Neredna stolica

upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odvajati, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

dep. op. 1. št. 2794/38

deti v živo tako imenovano »belo kugo«, ki je, čeprav še ne v toliki meri, kot n. pr. v Franciji, zagrozila tudi Italijanom. Vlada je v ta namen odobrila precejšnje vsote denarja za tiste, ki ne morejo stopiti v zakon zaradi siromaštva in za one, ki imajo veliko otrok. Uredila je številne skupne poroke, ki naj bi bile manifestacija neizprosne boja proti »beli kugi«. V treh letih je italijanska vlada izdala v ta namen nič manj kot 200 milj. lir. V zadnjih treh mesecih je poklonila ženinom in nevestam precejšnjo vsoto 10 milj. lir. Pri nas pa včasih pravijo: »Zakaj se tak človek poroči, če vidi, da niti sam ne more živeti...« — Po 24 letih se je vrnil iz Rusije v svojo domovino v Otlico pri Ajdovščini Anton Bratina, ki je pripadal 47. avstr. pehot. polku. Bil je v Rusiji še pred dvema mesecema. Tamošnje razmere slika naravnost v obupni luči. Naši komunisti pa bodo navzlic temu trdili, da je v Sovjetski raj in ne pekel.

FRANCIJA

s Mladini vsega sveta je govoril po radiu predsednik francoske poslanske zbornice Herriot in jo pozval, naj letos dela z vsemi silami za ohranitev svetovnega miru. Mir bo mogoče obdržati le, če bodo po vsem svetu zrasi novi ljudje, ki bodo apostoli miru. — Francija ima petkrat manj letal, kakor jih imata Nemčija in Italija. Vrh tega so njena letala dvakrat počasnejša od nemških in italijanskih. Zato ni misliti, da bi Francija mogla danes vzdržati skupni napad Nemčije in Italije. Verjetno je, da bodo zaradi tega začeli Francozi kupovati letala v Ameriki. — Novo francosko vlado je sestavil Chautemps. V njej so v glavnem radikali. Socialistov ni v vladi, a jo bodo menda podpirali. Komunisti pa so čisto na »dilu«. Nova vlada se je predstavila parlamentu. Pri glasovanju o zaupnici je vlada dobila ogromno večino. Znano je glasovalo 501 poslanec, proti izjavi 1, komunisti in skrajni desničarji pa so se zdržali. Za vlado so glasovali radikali, socialisti ter zmerna desnica. Iz tega prvega uspeha sklepajo, da si je vlada dobila naklonjenost tudi pri opoziciji s tem, da se je rešila komunistov.

ANGLIJA

s Kako se bo boril London pred letalskimi napadi. Angleški obrambni načrt posvečuje posebno pozornost vprašanju, kako zagotoviti varnost pred zračnimi napadi v prestolnici države, Londonu. Nenadni letalski napad na to milijonsko mesto bi imel usodne posledice za vso Anglijo. Zaradi tega so angleški letalski strokovnjaki izdelali poseben načrt za zračno obrambo Londona. Po tem načrtu bodo zgradili veliko število balonov, ki bodo privezani okrog in okrog mesta in bodo nosili ogromne jeklene mreže. Baloni bodo stali v višini 3000 do 4000 m, torej tako visoko, da bombardiranje iz te višine že ni več zanesljivo. Mreže bodo omogočile ali pa vsaj otežkočile sovražnim letalom dostop nad mesto. Letala se bodo morala

dvigati nad 4000 m visoko, če bodo hotela priti nad London. Ponoči pa bo zaradi teh mrež vsak napad nemogoč, s čemer bo mesto obvarovano najstrašnejših vojnih presenečenj. V londonski okolici že grade velike lope za spravlanje teh balonov. Za službo pri njih in pri mrežah bodo potrebovali kakih 5000, nalašč za to izvežbanih letalcev in mehanikov.

AMERIKA

s Drobilž. Znano je, da Roosevelt zelo mnogo govori svojemu narodu in vsemu svetu po radiu. Prav tako pa se neprestano poslužuje radia znameniti katol. pridigar Coughlin (Ká-glen), ki je zadnje čase začel neustrašeno napadati tudi Rooseveltovo politiko. Zgodilo pa se je, da sta oba slavna moža imela svoje govore določene na ist uro. Coughlin je spoznal, da bi kljub svoji neizmerni priljubljenosti pri poslušalcih radia — in to je v Ameriki vsaka hiša — vendar morda komaj polovica poslušala njega mesto Roosevelta. Pisal je torej v Washington in prosil predsednika naj svoj govor preloži na kak drug čas. Roosevelt pa ga je prosil naj se raje on umakne. »Vi boste govorili samo Združenim državam Amerike, jaz pa združenim državam vsega sveta.« Nakar se je glavni pridigar vdal. — Ameriška vlada naj kupi vse stare avtomobile in jih kot staro železo porabi pri gradnji novih bojnih ladij. Tako bi šla iz prometa vsa stara vozila in tovarne bi imele dosti novega dela. To predlagajo lastniki avtomobilskih tovarn.

RUSIJA

s Nova sovjetska vlada. Na seji 19. januarja 1938 je vrhovni svet URSS izvolil svet ljudskih komisarjev, ali z drugimi besedami, rusko vlado. Predsednik je Molotov, podpredsedniki Čubar. Mikojan in Kosor, komisar za gospodar-

ski načrt Voznesenski, zunanjepolitični komisar Litvinov (za katerega se Stalin dolgo ni mogel odločiti, ker ga je delal odgovornega za poraz sovjetske politike v Evropi), za notranjo politiko Ježov, za vojsko Vorošilov, za mornarico Smirnov, za težko industrijo Lazar Kaganovič, za mehanične konstrukcije Bruskin, za državnoobrambno industrijo Mihael Kaganovič (Lazarjev brat), za prehrano Gulinski, za lahko industrijo Hlestakov, za gozdno industrijo Rjov, za železnice Bakulin, za vodni promet Pahomov, za pošte in elektriko Bermann, za poljedelstvo Eike, za državne kolhoze Julkin, za finance Zverov, za žitne rezerve Popov, za trgovino Smirnov, za izvozno trgovino Čvalov, za justico Rikov, za narodno zdravstvo Boldirev, za ljudsko šolstvo Kaftanov, za umetnost Lazarov, za srednje in višje šolstvo Gričmanov (Zid). Kakor se vidi, so število komisarjev znatno pomnožili, da jih ne bo takoj zmanjkalo, ko začne Stalin zopet »delati red«. Vrhovni svet je soglasno sklenil, da bodo vsi poslanci dobivali stalno mesečno plačo 1000 rubljev, ki se bodo plačevali tudi, kadar parlament ne bo zasedal, ter 150 rubljev dnevnic za časa zasedanja in primerne nagrade kot predsedniki, tajniki raznih odsekov in pododsekov. To pomeni, da bodo to dobro plačani ljudje v Rusiji, ki bodo tvorili nekako plemstvo »proletarskega« sovjetskega režima.

DROBTINE

Ženske dobe volilno pravico za občinske volitve — na Nizozemskem.

Uporabo judovskega in ruskega jezika so prepovedale romunske oblasti v Besarabiji.

30 angleških mornarjev je izgubilo življenje ob silnih viharjih zadnjih dni.

25 milijonov plinskih mask za obmejno prebivalstvo je naročila sovjetska vlada poleg 500 ogromnih bombnikov.

Poroka egiptovskega kralja Faruka z Farido Culfikarjevo je bila 20. januarja.

Vojni proračun je znižala — Nizozemska. Bela vranal

150 letnica ustanovitve avstralske države je letoš.

40 velikih zborovanj za bojkot japonskega blaga je bilo te dni po raznih francoskih mestih. Pljunek v morje!

Zakon o ponovni uvedbi obvezne cerkvene poroke pripravljajo v Romuniji.

600.000 frankov v srebrnih kovancih so odnesli razbojniki blizu Toulona v Južni Franciji. —

Mehiški komunisti so zažgali cerkev v mestu Veracruz.

Ledena plošča z ruskimi tečajnimi raziskovalci se pomika zdaj proti jugozapadu z vedno večjo brzino.

Za državnega poglavarja sovjetske Rusije je bil »izvoljen« Kalinin.

70 smučarskih šol deluje letošnje zimo v Švici.

Volitve bodo zopet v Romuniji in sicer za parlament 2., za senat pa 4. marca.

Novo križarko »Nanin« so spustili v morje v Tržiču pri Trstu.

40 mladih žrtev je zahteval oženj v dijaškem zavodu blizu Montreala v Kanadi.

35.000 francoskih državljanov je padlo od začetka španske vojne, največ na komunistični strani.

2050 novih vojnih letal zgradi Amerika do leta 1941.

Novo nemško notranje posojilo v znesku 750 milijonov mark je bilo podpisano takoj. Državljanška zavest!

»Ljubim Italijo in občudujem Mussolinija«, je izjavil te dni romunski kralj Karol.

5000 let staro grobnico je našel angleški starinoslovec Emary. Grobnica je iz dobe egiptovskih kraljev.

RAZNO

L. Ganghofer:

61

Martinj klošter

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

»Da, to bo storil.« je rekla Hiltidiu s svojim tihim glasom in se z zasanjenim nasmehom ozrla na šopek v svojih rokah. Šopek je bil uvela resa — evetje, ki ji ga je bil poslal Ebervajng. Potem so njene oči poiskale stezo, ki se je vila mimo cerkvišča in se na abinem bregu izgubljala med drevjem. »Kaj misliš, ali pride še danes?«

»Seveda, seveda, saj je naročil tako Mini!« Hiltišalk se je tipal po suknji. »Kje le imam brezov lub?« Počegnil je iz žepa belo skerjov in bral: »Kar je združil Bog, naj človek ne loči!« Njegov pogled se je dvignil proti nebu. »Le zakrivajte pot,« je ogovoril mračno zgoščene oblake, »zabranili mi ne boste, da ne bi videl tja gor k Njemu!« Lagodno je ovil roke okoli starice. »Kaj praviš, moja draga tovarišica, zopet enkrat sem imel jaz prav! Saj bi se zgodilo prvokrat, da bi zaman molil! Pri prvi besedici me je slišal in mojega dobrega brata v Jezusu Kristusu prav razsvetlil!« Zamišljeno se je nasmehnil. »Naj in o življenje? Greh? Gnusoba v božjih očeh? Kaj praviš, Hilti, kaj praviš! Najino življenje!« Zmajal je z glavo in se drobno zasmehal, in kakor nagajivo je rahlo sunil s komolecem starico v lakot: »Kaj praviš! To je bil pač hud greh v božjih očeh: zadnjo viharo noč, ko sem bolnemu fantu nesel posvečeni nebeški kruh skozi noč in vihar dve uri daleč do Švarceka... ko si šla ob moji strani, z večno lučko, moja palica in opora na pobožnem potu!«

Eden spomin je budil drugega, vse podobe preteklosti so vstajale pred njima, s svojimi bolečinami in svojim veseljem — in skozi dolgo število let, ki sta jih bila prehodila roko v roki, ju je spremljala misel nazaj v davno mladost, do tiste ure, ko sta se našli njuni srca med smrtjo in življenjem.

»Povej, Hilti, ali še pomniš tisto davno noč?«

»Kako bi jo mogla pozabiti? Zdi se mi, kakor bi bilo večeraj. Miru mi ni dalo in nobenega očesa nisem mogla zatisniti — saj sem morala vendar vse dni poslušati, kako so govorili ljudje zoper tebe — in glej, na mah mi je ponoči bilo, kakor bi mi zaklical glas: »Vstani in ne puščaj ga samega!«

»Bila je trda ura! Vsi so se mi uporno ustavljali. Toda jaz se nisem bal! Jaz ne! Saj sem vedel, da je z menoj Nekdo, ki je močnejši ko vsi! Njihovo pregrešno grmado sem razmetal s svojo palico in sem zavihtel sekuro in mahnil po njihovem poganskem drevesu...«

»In ko je stari Švarceker vzdignil kamen, sem prišla jaz...«

»In si se vrgla pred mene in zaklicala: »Moj dobri Gospod, ti moj Bog! Ti, prva, ki si povzela mojo molitev!« Hiltišalk je z drhtečo roko snel belo avbico starice s čela. »Le poglej, še zdaj se vidi obrastek, kakor rdeča kačica se vleče prav pod sive lase. Toda jeli, Hilti, jeli, zahvalil sem si ti za kri — ali ne?«

»Z ljubeznijo in zvestobo, s tisoč radostmi!«

Njune vele roke so se sklenile in nagubani lici sta se priželi drugo k drugemu. Okoli obeh je padalo listje in visoko v zraku, skoraj pod oblaki, je letela jata lastovic v daljavo, kakor bi bežala...

socialna načela, tako ji je bil tudi pri vodstvu narodne politike skladno z vsem drugim programom že sam po sebi dan jasni pravec, namreč izrazito — slovenski. Dočim so se izgubljali liberalci in »slogašci« v prejšnjih desetletjih v vseh mnogocih sanjarijah, enkrat v vsestovanstvu, drugič v jugoslovanstvu, pod katerima si pa nikoli niso predstavljali ničesar konkretnega, temveč so samo visoko besedičili, medtem ko ni imelo naše ljudstvo najpotrebnejšega, je pa v našem ljudstvu globoko zakoreninjena SLS zajela predvsem resnične potrebe našega lastnega slovenskega naroda ter usmerila tudi vse svoje delo v tem pravcu.

Tako si je SLS tekom let ustvarila svoj jasen katoliški, demokratični, socialni in slovenski program, odgovarjajoč živim razmeram in potrebam našega naroda in s tem programom je šla tudi po ravni poti v nepopustljiv in tako uspešni boj za svoj narod.

KULTURNI KOTICEK

Anton Martin Slomšek

Ta doba je dala še enega velikega moža poleg Prešerna, in ta je bil Anton Martin Slomšek, moža, ki si je sklesal večer spomenik v slovenskem narodu. Rodil se je na Slomu pri Ponikvah 26. nov. 1800, študiral je gimnazijo v Celju, modroslovje v Ljubljani, kjer se je spoznal tudi s Prešernom in bil njegov sošolec, nadaljeval študije v Senju in v Celovcu. Ze kot bogoslovec je učil svoje tovaršice slovenski jezik, po novi maši pa je bil za kaplana na Bizeljskem. Od tod je bil prestavljen k Novi cerkvi, l. 1829 so ga poklicali v Celovec za vzgojitelja bogoslovcev, v letu 1838 je šel za nadžupnika v Vučenico, odtod za opata v Celju. V l. 1846 je postal lavantinski škof. Kot škof se je lotil težkega dela, ki ga je čakalo v novi škofiji. Prenesel je škofijsko stolico v Maribor in tako združil vsa slovensko Stajersko v cerkvenem oziru. Umrl je l. 1862, 24. sept. Vse njegovo slovensko delo je bilo posvečeno ljudstvu. Ljubezen do ljudstva in do slovenskega jezika, to je odlika Slomška. Bil je duhovnik in demoljub. Kdor ni spoštoval svojega jezika, ta je bil grešnik. Vse za cerkev in za narod, eno z drugim, to je bilo njegovo življenjsko gesto. Vse njegovo življenje je bilo združeno z delom. Kot bogoslovec se je pripravil na svoje delo, da je mnogo prebiral in se učil. Kot kaplan zbira narodne pesmi, zлага pesmi in piše pobožne spise. Njegovo prvo versko delo »Križev poč« je ljudstvo izredno vzljubilo. Kot vzgojitelj

je navduševal bogoslovce za slovenski jezik in za slovenski narod. Najznamenitejša njegova knjiga je učna knjižica *Bláže in Nežica v nedeljski šoli*, ki je izšla l. 1842. Takrat še niso imeli po slovenskem Stajerskem poteželskih šol, vsaj v taki meri ne, kakor danes, zato je Slomšek čutil potrebo, da da otrokom šol in tako je ustvaril nedeljske šole. Za te šole je napisal omenjeno knjižico. Ker je sam učil, je lahko spoznal, kaj mora taka knjiga vsebovati. V njej je vse, kar mora preprosti človek vedeti o Bogu, o svetu, o življenju sploh. Svoje učence učil v tej knjigi o značnosti, o zdravstvu, o živalstvu, o vojaščini, sadjereji, botaniki, o vsem, kar mora vedeti vsak človek. Hotel je tudi ustanoviti društvo za izdajanje knjig za ljudstvo, pa mu je to prepovedala vlada. Ta misel o tem društvu se je uresničila l. 1851, ko se je ustanovila Družba svetega Mohorja. Napisal je tudi 10 učnih knjig za šole. Ustanovil je zbornik *Đrobčnice*, učiteljom in učencem, starejšim in otrokom v pouku in za kratak čas. V vseh teh letnikih je sam sodeloval, pisal pesmi in poučne spise. Izšle so l. 1846 in potem dalje. Znani so njegovi pastirski listi. V vsem je bil Slomšek narodni vzgojitelj, ki mu je bil narod dar božji, bil je v službi samo Bogu in narodu z vso dušo in srcem. Zato bo večno živel v svojem narodu. Njegovo delo v tej dobi je bilo velikansko. Njegova zavest o slovenskem narodu je bila vzpodbudna in tako je vzgojil mnogo narodnih mož, ki so šli po njegovih stopinjah. S svojim delom si je postavil večer spomenik. Vsi Slovenci pa iskreno želimo, da bi se nam kaj kmalu izpolnila želja, da postane Anton Martin Slomšek kmalu naš narodni svetnik.

F. K.—n.

Slovenska občina v letih diktature

Absolutistično-diktatorski režim, uveden dne 6. januarja 1929, je krepko zamahnil tudi po naši slovenski občini, ki se je kljub vsem bojem v stari Avstriji — aš prav v boju z avstrijskim policijskim državnim ustrojem — znašla ohraniti kot trdna samouprava (avtonomna) edinica.

Zavest o avtonomnih pravicah občin se je v predvojni dobi posebno okrepila med plodnosnim delovanjem zadnjega zakonodajnega telesa — deželnega zbora Kranjskega in njegovega deželnega odbora z obirnimi uradniškimi in strokovnim aparatom. Mi, ki pripadamo starejši generaciji, se še dobro spominjamo na to

glistrov trio. 11 Otroška ura. 11.59 Koncert Radijskega orkestra. 16 Prenos koncerta iz škofovih zavodov. 17 Kmetijska ura. 17.30 Ježek in Jožek. 19.30 Nac. ura. 19.50 Slovenska glasba v dobi narodnega prebujenja. 21 Plošče. 21.20 Radijski orkester. 22.15 Plošče. — Ponedeljek, 31. januarja: 18 Zdravstvena ura. 18.20 Plošče. 18.40 Literarna ura. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zanimivosti. 20.10 operet. 21.10 Plošče. 21.20 Pevski koncert. 22.15 Prenos iz restavracije »Emona«. — Torek, 1. februarja: 11 Solška ura. 13.20 Koncert Radijskega orkestra. 18 Radijski orkester. 18.40 Krščanstvo in nacionalizem. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zabavni zvočni tednik. 20 Božične pesmi. 21 Plošče. 21.10 Laha glasba. 22.15 Prenos iz Kazine. — Sreda, 2. februarja: 9 Napovedi, poročila. 9.45 Plošče. 9.45 Pevski govor. 10 Prenos cerkvene glasbe. 11 Otroška ura. 11.30 Koncert Radijskega orkestra. 16 Koncert Radijskega orkestra. 17 Kmetijska ura. 17.30 Koncert Radijskega orkestra. 18.20 Zvenil se bonur, spevoigra. 19.30 Nac. ura. 19.50 Prenos iz ljubljanske opere.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v makrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

delo, ki je dalo močan odmev tudi na slovenske občine soseidnih dežel: Stajerske, Koroške, pa tudi Goriške. (Po mirovni pogodbi v Rapallu žalostnega spomina je ugrabila Italija razen vseh občin slovenskega Primorja tudi 47 občin dežele Kranjske.) Zavest o samoupravnih pravicah občin sta posebno budila in razširjala tedanja »Kmetiska županska zveza« in njeno glasilo »Občinska Uprava«.

Krepko v duši naroda zasidrano zavest o avtonomnih pravicah naših občin smo prenesli po razpadu stare Avstrije v našo novo državo, ki se je de leta 1931 nazivala »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«. — Vendar pa se je začel kmalu — že okoli leta 1920 — čutiti državni centralizem tudi pri občinah v Sloveniji. Čedalje bolj se je čutilo, kako se utesnjuje samouprava občin, ko je bilo treba za vsako malenkost prositi za odločitev centralno vlado (ministrstvo) v Belgradu. Se enkrat je potem vzplamtela in zažarela močna zavest o avtonomnih pravicah naših občin. Takrat namreč, ko sta prevzela meseca junija 1927 leta nadzorne pravice nad občinami oblastna odbora za ljubljansko, odnosno mariborsko oblast (okrožje) kot izvršilna organa po svobodni volji ljudstva izvoljenih oblastnih skupščin. Kratka je bila ta doba Kajtji kraljeva proklamacija je dne 6. januarja 1929 leta ukinila plodonosno delo obeh oblastnih skupščin ter podredila vse delo do končne likvidacije z dnem 15. novembra 1929 leta centralni belgrajski vladi.

Ze dne 6. januarja 1929 je bila zapečatena avtonomija naše slovenske občine. Neposredno po kraljevi proklamaciji, prav za prav sporedno z njo, je bil namreč objavljen vsebinsko kratak, a po stvari dalekosežen zakon z dne 6. januarja 1929 o izpombi zakonov o občinah in oblastnih samoupravah. Naj navedem samo dvoje členov tega zakona dobesedno:

Člen 1. se glasi: »Vse občinske uprave (v vsej državi) so z današnjim dnem razrešene.«

Člen 3.: »V ostalih občinah (t. j. izvzemši pe št. 2. Belgrad, Zagreb in Ljubljano) — postavijo veliki župani nove občinske uprave.«

(Veliki župani kot šefi višjih političnih oblastev so imeli približno tiste funkcije, kakršne so imeli prej v Avstriji deželni predsedniki in cesarški namestniki, le d. j. so bile velikim županom pravice bolj omejene po centralni vladi v Belgradu in po raznih ministrstvih posebe.)

Resnici na ljubo bodi povedano, da sta bila oba zadnja velika župana: za ljubljansko »oblast« v Ljubljani dr. Vodopivec, in za mariborsko »oblast« v Mariboru dr. Schaubach poštenjaka tudi v politiki, kolikor pač nista bila zavisna od centralne vlade. Kajti nad njima je prestopano vial Damoklejev meč, kakor v prehodni dobi do 3. oktobra 1929 tudi nad glavama prvih in zadnjih predsednikov — kasneje komisarjev — obeh oblastnih samouprav, dr. Natlačena v Ljubljani in dr. Leskovarja v Mariboru.

ZANTEVAJTE POVSOD »DOMOLJUBA!«

RADIO LJUBLJANA

od 27. januarja do 3. februarja.

Cetrek, 27. januarja: 13.20 Radijski orkester. 18 Plošče. 18.40 Slovenščina za Slovence. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zabavni kotiček. 20 Koncert Radijskega orkestra. 20.50 Plošče. 21 Ura ženske moderne klavirske glasbe. 22.15 Laha glasba. — Petek, 28. januarja: 11 Solška ura. 18 Ženska ura. 18.20 Plošče. 18.40 Francosčina. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zanimivosti. 20 Violinski koncert. 30.45 Radijski orkester. 22.15 Plošče. 22.30 Angleške plošče. — Sobota, 29. januarja: 17 Radijski orkester. 18.40 Položaj obrtništva v Sloveniji. 19 Ruski sekret. 18.40 O smernicah racionalnega gospodnega gospodarstva. 19.30 Nac. ura. 19.50 Pregled sporeda. 20 O zunanji politiki. 20.30 »Hiša pri cest« stojci. 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 30. januarja: 8 Tamburaški orkester. 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe. 9.45 Vovski govor. 10 Ma-

Zahvala

Podpisani TAVZELJ ANTON, posestnik. Matena štev. 23, sem utrpel večjo požarno škodo. Zavarovan sem bil pri zavarovalnici »JUGOSLAVIJA« v Ljubljani, ki je škodo likvidirala v moje popolno zadovoljstvo, vsled česar se putim dolžnega, da se ji javno zahvalim za kulantno izpolnilo odškodnino in jo vsakomur najtopleje priporočam.

Matena, dne 11. januarja 1938.

TAVZELJ ANTON
posestnik

»Sto dinarjev potrebujem, pa nimam pojma, kje naj jih dobim.«

»Me veselil. Sem se že bal, da jih misliš pri meni dobiti.«

Dokler traja razprodaja ne zamudite ugodnosti za nakup raznega manufakturnega blaga, katerega prodajamo po neverjetno znižani razprodajni ceni. Savnik Anton, Škofja Loka.

Bila je že nekoliko v letih, ne preveč lepa in neporočena V letovišču se je nastanila v hotelu in sama posedala. Hotelir, kateremu se je smilila njena osamelost, ji je predstavljal nekoga vdovca srednjih let. Prav dobro sta se razumela in skupno zabavala. Konec poletja sta se vrnila vsak na svoj dom. Ze naslednji dan ji je poslal pismo, v katerem

GAMA izdelek najboljši enak inozemskim, nad polovico cenejši, 10-letna garancija, izdeluje

POBRŽAJ CIRIL, IG 147
PRI LJUBLJANI

jo je vprašal, če bi ga hotela vzeti in naj mu svoj sklep brzojavno sporoči.

V eni sapi je priletela na pošto ter navaliha na presenečenega uradnika z vprašanjem, koliko etane brzojavka.

»Deset besedi, pet dinarjev« je dobila v pojasnilo.

Uro nato je njen občudovalec prejel brzojavko slededeč vsebine:

»Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja.«

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU!

Klavirske harmonike od Din 480-

Zahtevajte brezplačni katalog!

MEINEL & HEROLD, Maribor št. 10.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Hranilne knjižice

vrednostne papirje vnosujejo po najboljši ceni in takojšnjem izplačilu. Izposiujete vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

AL PLANINSEK, trg. ag. bančnih poslov
Ljubljana, Beethovnova ul. 14/L. Telefon 35-10.

Naročajte Slovenski dom!

Brinje novo oddaja po ugodni cen
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor valja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Prodaj posestvo

ki meri 4 orate, blizu Rimskih toplic. Porzve se pri: Gaberšek, Globoko.

Sivalne stroje

najboljše od 1500 din naprej, kupite edino le pri trvdki Plevel v Preski p. Medvoce.

Dekle 15—18 let staro, za kmečka dela sprejme Franc Porenta, Stepanja vas št. 47.

Prodaj 20.000 kg na pol sladkega sena, zelo lepega. — Gašper Svigelj, Dole 6 p. Borovnica.

Klappca pridnega za vsa kmečka dela sprejmem takoj. Tomažovo 24, Moste pri Ljubljani.

Klappca pridnega, postenege, sprejme Franc Cerar Savske 17, Domžale.

Pred nakupom dvo-koles in sivalnih strojev si ogledite moje veliko zalogo svetovnopriznanih najboljših znamk, ki Vam jih nudi trvdka Jaako Dolinar, Brezovica 105 pri Ljubljani.

Večje posestvo

v Menču št. 7. napredaj. Vsa postopja zadana in krita z opeko. Redi se 12 glav živine. Polovica kupnine takoj plačljiva, druga polovica na zmerne obroke. Vprašati: Godec Karol, Ihan 27, Domžale.

Miln dam v najem ali prodaj. — Anton Vovk, Moste 9, Zirovnica, Gorenjsko.

Brelo svinjo zelo lepo, prodaj Peter Novak, Dobrova št. 35 pri Ljubljani.

Za latni fant nekadi-let, tizen, z manjšim posestvom, se želi poročiti s krščanskim dekletom enake starosti z matim posestvom. Ponudbe s sliko na upravo Domoljuba pod »Sreča« 995.

Klappca k živini sprejmem. — Miha Anžič, Dobrunje št. 57.

Rovaškega va enca

sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. — Golob Gašper, Zadvor p. Dobrunje.

Služkinjo za vsa kmečka dela sprejmem takoj. Valentin Dolinar, gostinčar, Notranje Gorice, pošta Brezovica.

Valenca za kolarško obrt iščem. Hrana in stanovanje v hiši. Franc Gole, kolar, Rečica 15, Bled.

Klappca sprejmem na kmetijo. Plača Din 250. Zobjek, Rudnik 18, Ljubljana.

Kupim hranilne knjige Zice Kmelske, Kmečkih občin in Hrvatske Štedionice. Plačam takoj. — Peter Zottler, Ježica pri Ljubljani.

Dekle od 15 let starosti, za varstvo otrok se takoj sprejme. — Ponudba na upravo Domoljuba pod »Varuhinja« št. 1064.

Z breji svinji

prodaj Kajzer Stefan, Dvor št. 8, Št. Vid nad Ljubljano.

Klappca postenege in pridnega za kmečka dela sprejmem takoj. Keber, Studence št. 12, D. Mar. v Polju.

Ako nampravate

kupiti dober sivalni stroj ali dvokolo, zahtevajte ponudbo Sket, Vransko.

Pravarja večkega poljskega dela sprejmem. — Naslov v upravi pod šte. 1119.

2 dekli pošteni, za vsa kmečka dela sprejmem. Dravije št. 24, Št. Vid nad Ljubljano.

Mlatilnico (prevozno) za gepelj in motor s tresljamami in reto prodaj po nizki ceni Bitenc Ivan, Tacen št. 15 p. Št. Vid.

Pijte samo **PLANINKA** zdravilni

PLANINKA čaj

v plombriranih paketih po Din 20 — in Din 12 —
Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

Berač je stal ob cesti, ko je mimo privozil avto in se ustavil. »Ako hočete, se lahko peljete z menoj, ga je ogovoril prijazen gospod.

»Ne,« pravi berač, »jaz čakam na avto, ki ima tudi radio, samo s takim se peljem.«

Zobni laboratorij
STANKO SAVINŠEK, dent. teh.
JESEMICE - Hotel Triglav
odp. od 8. do 12. in od 2. do 6. ure

Mati je čakala s svojim sinkom na postajališču in stopila z njim v tramvajski voz. Sinko je imel na glavi povezanjo železno ponev, tako da sploh ni videl, kaj se okrog njega dogaja.

»V bolnišnico ga peljem,« je mati pojasnjevala radovednežem v tramvaju. »Kako pa je prišlo

Sveče za Svečnico, lepe, dobite pri **DOLENCU, Ljubljana**
Wolfova u. 10

do tega?« »I, kako, vojake so se igrali, moj fant je hotel imeti čelado in ker ni bilo drugega pri rokah, si je pa ponev poveznil na glavo, zdaj pa ima.«

»Ubožec,« so ga pomilovali sopotniki.
»A, kaj, še večji ubožec bo moj mož ko pride domov in ne bo našel večerje, kajti njegovo večerjo ima fant na glavi pod ponvo.«

Mreže za postelje izdeluje vse velikosti na ceneje
Alojzij Andlovic, Rimska c. 2 ali Gregorčičeva 5

Lojze Beltram: Pesmi za matičke. Izšla je zbirka srčkanih otroških pesmi, katero toplo priporočamo vsem. Knjiga je opremljena z lepimi risbami in se dobi v Dalmatinovi ul. 5, ali pa pri pesniku, Frankopanska št. 12. Knjiga stane samo 6 din.

NEVESTE IN ŽENINI!

Za Vas smo naročili vse vrste blaga, ki ga potrebujete za poročne obleke in za balo. Nudimo Vam v naših dveh trgovinah na Sv. Petra cesti št. 29 in 30 ogromno izbera blaga po različnih cenah. Torej ne premišljuje kam bi šli kupovat, ter se ker naravnost obrnite zaupno na našo trgovno

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA

kjer boste postraženi z dobrim blagom po najnižjih cenah. Na vsak večji odjem primerno poročno darilo!

»Domoljuba« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, insecrate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.